

Horpácsi Sándor

Bistey András: Jász dekameron

Már azt hittem, hogy az adoma elveszett műfaj. No nem a köznyelvből, mert fröccs és kártyacsaták mellett ma is adomáznak az emberek. Már ti., ha ráérnek, de bizony alig érnek rá. Ez a műfaj ugyanis nyugodt életritmust feltételez, kis közösségeket, amelyekben mindenki ismer mindenkit, s ha már ismeri, ki is beszél. Vannak, akik nosztalgizálva emlegetik föl a „bezzeg” régi időket, a tévé előtti archaikus világot. Nem tudom, hogy igazuk van-é? Mert kétségtelen, hogy volt előnye is az elzártságoknak, az eseménytelenségnek, amikor például a jászsági ember – itt gyűjtötte az adomákat Bistey András – először akkor hagyta el a faluját, amikor katonának sorozták, később, amikor a vásárba ment, esetleg valamelyik hatóság idézte meg.

Nagyapáink, dédapáink ideje és világa volt ez, ma már ködbevesző múlt. De éppen ezért kedves, mert ma már unikum értéke van. Bistey András gyerekkori emlékeit ássa ki a feledés hamuja alól. Karcsú kis könyve igazi, villamosra, vonatra való olvasmány. Huszonnyolc adomát ad közre – nyilvánvaló, hogy ez a gyűjtött anyagnak csupán töredéke. Eljárása – erre emlékeztet a kötet cím – Boccaccio mesteréhez hasonló, a néhány mondatnyi, töredékes történetet kiegészíti és lekerekíti, ellátja csattanóval. Földönjáróak, kicsit bumfordiak ezek a történetek, mert a népi humor nem szépeleg, nem finnyáskodik. A nép szereti kinevetni a kapzsi- faszari, a rátarti-pökkhendi, a tudálékos embert, a komát, a sógort,

a szomszédot. Ebben különbözik a pesti vicctől: a történet mindig konkrét és személyes, de sohasem cinikus vagy fölényeskedő, hiszen a népi elbeszélő nagyon is jól tudja, hogy ma nekem, holnap neked, azaz mindannyian lehetünk kárvallottak és kárörvendők is. Még a cigányokkal szemben is nagylelkű, nagyvonalú (A kisbíró meg a cigányok). Ha van előítélete, gőgje, az is inkább fölfelé, az ún. „nadrágos emberekkel” szemben.

Nyilvánvaló, hogy egy ilyen kis válogatás csupán ízelítőt adhat, nem ad áttekintést minden típusról. Ez már a tudós dolga lenne. De hol van most erre pénz, apparátus, kapacitás? Pedig hasznos multság lenne egy tovatűnő világ ízeit, hangulatait összeszedni, megörökíteni – más vidéken is.

